

Folketingets Forsvarsudvalg
Christiansborg

FORSVARSMINISTEREN
18. januar 2017

Folketingets Forsvarsudvalg har den 23. december 2016 stillet følgende spørgsmål nr. 46 til forsvarsministeren, som hermed besvares. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Eva Flyvholm (EL).

Spørgsmål nr. 46:

”Ministeren bedes oversende en oversigt over alle de fanger, som Danmark har taget under indsatserne i Irak og Afghanistan fra 2001 og frem til i dag opgjort på de enkelte måneder. I hvert tilfælde bedes ministeren oplyse lokaliteten og årsagen til tilfangetagelsen samt evt. navnet på den operation, som den indgik i. Ministeren bedes ligeledes i hvert enkelt tilfælde oplyse alt, hvad regeringen ved om den videre skæbne for den enkelte fange, herunder om fangen efterfølgende blev udleveret til andre landes myndigheder, om de blev udsat for overgreb, samt datoen for deres løsladelse.”

Svar:

Det foreliggende spørgsmål og de samtidigt stillede spørgsmål nr. 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 56, 57, 58, 59, 61 og 64 fra samme spørger vedrører håndteringen af frihedsberøvede i forbindelse med Danmarks internationale militære engagement i Afghanistan siden 2001 og i Irak siden 2003.

Dette emne har gennem årene været behandlet i en lang række forskellige sammenhænge. Der har været drøftelser i såvel Folketingssalen som i Det Udenrigspolitiske Nævn om forholdene i Irak og Afghanistan. Skiftende regeringer og forsvarsministre har desuden gennem mere end et årti besvaret en lang række folketingsspørgsmål og deltaget i samråd om bl.a. frihedsberøvede. Dertil kommer, at Forsvarsministeriet og Forsvaret har foretaget egne undersøgelser, Forsvarets Auditørkorps har undersøgt en række konkrete sager, og der har været og er verserende retssager relateret til Danmarks militære engagement i henholdsvis Afghanistan og Irak.

Senest har den daværende forsvarsminister i forbindelse med samråd P den 23. juni 2016 redegjort for danske styrkers håndtering af frihedsberøvede under Irak-krigen, herunder for den daværende forsvarschefs brev af 16. december 2011, hvor forsvarschefen afrapporte-

rede om resultaterne af den daværende Forsvarskommandos undersøgelse fra 2011 om håndtering af tilbageholdte i Irak.

Resultaterne af denne undersøgelse er Folketinget ved flere lejligheder blevet oplyst om, bl.a. ved brev af 22. december 2011 (FOU alm. del, bilag 43), hvor den daværende forsvarsminister oversendte forsvarschefens brev af 16. december 2011 til Folketinget. Forsvarsministeren anførte i den forbindelse, at det fremgik af forsvarschefens brev, at der på en række områder (antallet og registrering af tilbageholdte, tilsyn med tilbageholdte, overholdelse af udstedte nationale direktiver samt rollefordelingen mellem danske og britiske enheder) syntes at have været tale om forhold, hvor tingene ikke havde været i orden.

Af den daværende Forsvarskommandos notat af 15. december 2011, som blev oversendt til Folketinget den 31. august 2015 (FOU alm. del, endeligt svar på spørgsmål 13), fremgik det, at der særligt i starten af Irak-krigen, hvor de fleste tilbageholdelser fandt sted, ikke blev registreret og systematiseret tilstrækkelige informationer om tilbageholdte. Som oplyst på samråd P i 2016, er det i sagens natur vanskeligt at redegøre for de tilbageholdtes videre færd, når det nøjagtige antal og registrering af personerne ikke har været fyldestgørende.

Forsvarschefen understregede i brevet af 16. december 2011, at der ikke var fundet oplysninger om, at danske tilbageholdte i tilknytning til tilbageholdelse eller overdragelse til anden nation havde været udsat for overgreb, var dræbt eller på anden måde havde lidt overlast. Tilsvarende blev det fastslået, at danske soldater havde reageret konsekvent og hensigtsmæssigt i de situationer, hvor der var bevidnet hårdhændet behandling fra irakiske enheders side. Det skal bemærkes, at der pt. verserer fem civile retssager mod Forsvarsministeriet om Danmarks eventuelle erstatningsansvar i forbindelse med frihedsberøvelse under operationer i Irak. I retssagerne er det Forsvarsministeriets opfattelse, at der er indtrådt forældelse og/eller ikke er dansk erstatningsansvar, blandt andet da danske styrker ikke foretog frihedsberøvelse af de pågældende personer.

Om rollefordelingen mellem fx danske og britiske enheder oplystes det i forsvarschefens brev af 16. december 2011, at den danske bataljons samarbejde med andre nationers enheder afspejlede det multinationale operationsmiljø og rådigheden over forskelligartede kapaciteter, som enhederne naturligt støttede hinanden med. Imidlertid kunne de underlagte og støttende enheders rådige kompetencer ikke i alle tilfælde alene forklare den praktiserede rollefordeling mellem fx danske og britiske enheder ved udførelsen af tilbageholdelser.

Danske styrkers håndtering af frihedsberøvede under Afghanistan-krigen har som nævnt ligeledes været genstand for en række folketingsspørgsmål og undersøgelser. Der kan bl.a. henvises til, at den daværende forsvarsminister den 27. juni 2011 oversendte den daværende Forsvarskommandos redegørelse om tilbageholdte i Afghanistan til Forsvarsudvalget (FOU alm. del, bilag 141). Den daværende regering offentliggjorde den 13. december 2006 (FOU alm. del, bilag 54) endvidere *"Redegørelse for faktuelle og retlige spørgsmål i tilknytning til danske styrkers tilbageholdelse og overladelse af personer i Afghanistan i 1. halvår 2002"* på baggrund af de påstande, der blev fremsat i dokumentarfilmen *"Den Hemmelige*

Krig". Som udløber heraf anlagdes en erstatningssag, "Ghosoullah Tarin-sagen", hvor Højesteret ved dom den 27. juni 2013 frifandt Forsvarsministeriet.

Regeringen finder blandt andet i lyset af ovenstående, at forhold omkring danske soldaters tilbageholdelse af personer under den danske krigsdeltagelse i henholdsvis Irak og Afghanistan allerede er tilstrækkeligt belyst. Der ses således ikke grundlag for at iværksætte yderligere undersøgelser eller foretage opgørelser, som ville være særdeles ressourcekrævende og ikke tilføre væsentligt nyt.

Det skal bemærkes, at Forsvaret på baggrund af erfaringerne i forhold til håndtering af frihedsberøvede i Irak og Afghanistan løbende har iværksat en række tiltag på området. Det gælder ikke mindst i forhold til udarbejdelsen af "Militærmanual om folkeret for danske væbnede styrker i internationale militære operationer", der blev udarbejdet med henblik på at styrke Forsvarets uddannelse i og anvendelse af den humanitære folkeret og krigens love, og som blev oversendt til Forsvarsudvalget den 21. december 2016 (FOU alm. del, bilag 34). Militærmanualen indeholder således et selvstændigt kapitel om frihedsberøvede, hvor erfaringer fra de seneste års danske militære engagementer er medtaget.

Jeg vil gerne afslutningsvist understrege, at Forsvarsministeriet og Forsvaret lægger stor vægt på overholdelsen af international ret, herunder den humanitære folkeret, når danske styrker indsættes i internationale operationer, og at man vedvarende tager ved lære af sine internationale erfaringer.

Med venlig hilsen

Claus Hjort Frederiksen